

Kötetet lehetne csinálni belőlük

Közgyűjteményeink közül az *Országos Széchényi Könyvtár* őrzi a legtöbb Krúdy-kéziratot. (Elég sok található még a *Petőfi Irodalmi Múzeumban*, s akad belőlük a *Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárában* is.) Az Országos Széchényi Könyvtár számára még *Halász Gábor*, a kiváló irodalomtörténész, kritikus, esszéista vásárolta meg Krúdy Gyula özvegyétől a nála található hagyatékot, 1934-ben. Halász Gábor saját kezűleg be is írta szép sorban a beszerzési naplóba a mintegy 1100 tételt. (Önálló tételnek számít az egy lapos, néhány mondatos kis papírszettel is, meg a több száz oldalas, összefüggő kézirát is.)

Az 1934-es beszerzés óta felgyűlt a könyvtár kézirattárában még mintegy ezer tétel. E roppant nagy és értékes anyagba dr. *Szauder Józsefné*, a kézirattár tudományos főmunkatársa segítségével pillantottam be most, Krúdy születésének közeledő századik évfordulója előtt.

A cipésmester levele

A több mint kétezer tétel között leveleken, kéziratokon, cikkeken és az utóbbiak töredékein kívül *nagy számban vannak egyes feljegyzések is*. Rövid megjegyzések, egy-két mondatos ötletek, amelyeket a legkülönbözőbb kis cé-

dulákra, lapokra, fecnikre jegyzett fel Krúdy. A vegyes anyagban található például egy számla is, 1931 elejéről, „*Thész és Unden*” szabótól. Szabályos szabószámla, Krúdy-nak.

Mintegy másfél hónappal később a *Pesti Napló* szerkesztőségébe érkezett egy levél, bizonyos *Böhm Ignác* cipésmestertől. A derék mester szerint a magyar kisiparosok fel vannak háborodva, hogy Krúdy írásaiban csak a „*Thész és Unden*” szabócég szerepel. Kéri a szerkesztőséget, járjon közben, hogy más kisiparosok is helyet kapjanak a Krúdy-írásokban. Például ő is, mint „*Ferenc József* cipőkészítője”. S akkor ő még fizetni is hajlandó.

„Lányom... Kincsem...”

A szabószámla és a cipész levele között tehát valószínűleg megjelent egy Krúdy-írás a lapban, benne a szabó nevével. De ebben az egész mosolyogtató, kedves történetben az a lényeg, amit dr. *Szauder Józsefné* következtetésként levont: *Krúdy még a kispolgári, magániparosi körökben is olvasott volt*. Olvasták a műveit, még ha újságokban, folyóiratokban is; oly nagy érdeklődéssel, hogy a bennük szereplő nevek sem kerültek el figyelmüket.

Érdekesebb és „irodalmibb” adalék, hogy Krúdy *A vörös*

postakocsi című regényéből készített színpadi változathoz két befejezést írt. Először benyújtotta színházának az első változatot, második felesége — akit ő *Gyöngyvirágnak* nevezett —, szép írásával lemásolva. Visszakapta, mondván, hogy a közönség a „*happy-end*”-et szereti.

Dr. *Szauder Józsefné* a kézirattár nagy, kerek asztalára, elémet tette a *Gyöngyvirág* által másolt kéziratot. A végén egy újabb, rövid fejezet olvasható; Krúdy lila tintás sorrai. Ez a második befejezés. Ebben *Alvinczi* végül megboccsát *Esztellának*: „*Lányom... Kincsem...-nek* nevezi. Azt hitté Krúdy, hogy így bemutatják a darabját, ezért írta át a végét. De így sem lett belőle semmi, életében ez a színmű nem került színpadra.

Sokáig lehetne tallózni a kézirattömegben. Dr. *Szauder Józsefné* még két érdekességre hívta fel a figyelmem. A gyűjteményben található többek között Krúdy *Gyulának egy Madáchról írt esszéje*. Krúdy né másolásában, de Krúdy saját kezű aláírásával. „*Tudtommal sehol nem jelent meg*” — mondta dr. *Szauder Józsefné*. Utolsó utam a *vörös postakocsin* címmel a kéziratok között van egy sor jegyzetszerű írás is, az író gondolatainak megfogalmazása. Kései, komor, hangulatiú írások. Sötét tónusúak. De nagyon érdekesek. *Szintén nem jelentek meg eddig nyomtatásban.*

Domján Gábor

NEM ÜLNE NYUGODTAN

Nem ülne nyugodtan beszélgetve cigarettázva nem tenné dolgát mint bármikor előtte és utána

nem járna gyárba havas kék reggelen nem lenne varjúpalástos nagykabátja

köszörűgép garabonciása sé lenne se sarkon virágzó zöld postaláda

csak mint aki először látja feküdne mellette lágyan esillagot becézve a hajába

Jó szemű ember kellene

Mikor a kéziratok visszakerültek az őket védő dobozokba, dr. *Szauder Józsefné*vel arról beszélgettünk, hogy jó szemű Krúdy-kutató kellene, aki átnézné, feldolgozná ezeket a kéziratosokat. A szó szoros értelmében jó szemű. Olyan ember, akinek jó a szeme, s hosszú időn át olvasni tudja a sok ezer oldalnyi, eredeti kéziratot.

Nagyszerű anyag van együtt ebben a kéziratos hagyatékban, csak ki kellene „bányászni” belőle. Ott áll, az olvasóközönség szolgálatában, s egyelőre éppen az ő számára elérhetetlenül. Kötetet lehetne csinálni belőle. Mert új, eddig nem ismert anyaggal is találkozhat, talán rászánja magát egyszer egy Krúdy-értő irodalmár a nem mindenütt könnyen olvasható kéziratosok végigolvasására. Milyen nagy-szerű lenne, ha éppen az író születésének századik évfordulóján indulna meg ez a munka.

Mohácsi Regős F.: Három lovas